

СТАНОВИЩЕ

върху дисертационен труд за получаване на образователната и научна степен „доктор“ по научната специалност 05. 08. 04 „Изкуствознание и изобразителни изкуства“

Автор на дисертационния труд: Силвия Стефанова Сълкова
редовен докторант към катедра „Индустириален дизайн“ при НХА, гр. София

Тема на дисертационния труд: Методически проблеми в дизайн-проектирането на достъпна урбанизирана обществена среда

Научен ръководител: доц. Димитър Добревски

Член на научното жури: проф. д-р арх. Елена Николова Писарева,
Лесотехнически Университет

Темата на представеният от Силвия Сълкова дисертационния труд е правилно формулирана, дисертабилна, подчертано актуална и значима. Изследването е посветено на проблемите на достъпността на урбанизираната обществена среда. Негостоприемността на средата е важен в световен мащаб въпрос, предвид съществуващия голям брой хора в неравностойно положение. Известно е, че този брой непрекъснато нараства. Обществената среда не отговаря на потребностите им или поставя редица затруднения пред тях. Това влошава качеството живот на хората с увреждания и възпрепятства равностойното им участие в социалния, икономическия и културния живот. Трудът поставя редица належащи и „болезнени“ за нашето общество въпроси и предоставя възможности за тяхното изследване и разрешаване.

В структурно отношение дисертацията е композирана правилно, логично, според изискванията и притежава необходимия обем. Състои се от увод, четири глави, заключение, библиография и четири броя приложения. Общият обем е 336 страници, от които 243 страници текст. На 13 страници е структурирана използваната литература. Проучени са общо 71 литературни източника, от които 20 на български език, 21 на английски език, 1 на френски език, 4 на руски език, 24 онлайн източника и един документален филм. Приложен е и списък с литература по проблема, обхващащ 62 допълнителни източника. Дисертацията е богато онагледена, посредством голям брой илюстрации, разположени на 54 страници.

Докторантката си поставя за цел да формулира методическите проблеми, съпътстващи дизайн проектирането и да предложи модел и методика за проектиране на достъпна урбанизирана обществена среда. Целите са насочени

и към практическата приложимост на труда - създаване на номенклатура от изделията за достъпна урбанизирана среда и механизъм за оценка на тези изделия. За изпълнение на очертаната цел, Силвия Сълкова си поставя ясно конкретизирани и изпълними задачи. При анализа на проблемите тя използва редица съвременни методи на изследване: теоретични, емпирико-теоретични, емпирични и други, включващи класификация, логически и статистически методи.

Още в увода се отбелязва комплексния и интердисциплинарен характер на процеса по проектиране на градската среда. В подкрепа на необходимостта от разработване на темата се посочват липсата на достатъчно разработки на български език, свързани с ролята на дизайнера в процеса на проектиране на достъпна урбанизирана среда, липсата на механизъм за оценяване на проекти от гледна точка на достъпността още в идейна фаза. Границите на изследването се ограничават до проблемите, възникващи в етапите на дизайн проектирането на откритите пространства в градската среда у нас.

В първа глава се прави преглед на процеса на възникване на градовете и промените в концепциите за градската среда, дефинира се понятието „урбанизирана обществена среда“, изследват се характеристиките за нея дейности и факторите, оказващи влияние върху дизайнерското проектиране. Предлага се номенклатура на изделията за достъпна урбанизирана обществена среда, която разширява и допълва съществуваща номенклатура (прил. 1). Докторантката се спира на достъпността, подчертава, че „тя не функционира когато е частична“ (стр. 57), не се „изчерпва само с архитектурните бариери“ и я разглежда в интердисциплинарен аспект като прави връзка между достъпност и устойчиво развитие. В първа глава обстойно се анализира концепцията за системен дизайнерски подход и се предлага авторски модел на системите в достъпната урбанизирана обществена среда.

Във втора глава правилно се застъпва тезата за създаване на среда, подходяща за всички. Разгледани са пирамидата на Бенктзон, кубът на Кийтс и пирамидата на универсалния дизайн на Голдсмит, като модели, свързани с проектиране на достъпна среда, при които се вземат под внимание специфичните проблеми на хората в неравностойно положение. Предложена е класификация на бариерите на средата, създаващи пречки за нормалното протичане на социалния им живот.

В трета глава е отделено внимание на методиката на проектиране на елементите за достъпна обществена среда. Разгледани и обобщени са основните видове методи на проектиране и са установени главните групи фактори, на които се дължат проблемите при проектирането на тази среда. Разгледани са принципите на универсалния дизайн, сравняват се и се анализират тенденциите „дизайн за всички“ и персонализиран дизайн. Отчита се и необходимостта от обществено участие в дизайна на устойчива и достъпна обществена среда.

Вследствие направените до тук анализи и изследвания, в четвърта глава на дисертацията се предлага авторски модел на процеса на проектиране на

